

Asia: VN/3799/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Sivistysala ry (Sivista) rakentaa ja puolustaa avointa, kansainvälistä ja suvaitsevaista Suomea. Nyt lausuttavana olevan hallituksen esityksen mukaan oleskelulupa "otetaan peruuttamisharkintaan" tai uutta oleskelulupaa ei myönnetä koskien niitä opiskelijoita, jotka ovat EU/ETA-alueen ulkopuolelta ja jotka ovat turvautuneet toimeentulotukeen. Riittävän toimeentulon täyttämistä seurattaisiin nykyistä säännöllisemmin ja useammin automaattista jälkivalvontaa hyväksi käyttäen selvittämällä, onko opiskelijalle myönnetty toimeentulotukea.

Sivistysala ry (Sivista) pitää perusteltuna vaatimusta, että kolmansista maista tulevilla opiskelijoilla on riittävä toimeentulo koko opiskeluajan. Sekä kotimainen että EU-lainsäädäntö edellyttävät kuitenkin jo nyt, että toimeentulo on turvattu koko opiskelun ajan ja että opiskelijalla on riittävät varat toimeentuloa ja paluumatkaa varten, eikä hänen pidä turvautua sosiaaliturvaan.

Sivista muistuttaa, että kolmansista maista tulevat korkeakouluopiskelijat maksavat opinnoistaan. Ei siis ole todennäköistä, että he tulevat Suomeen päästäkseen hyötymään taloudellisesti sosiaalityistä. Lukuvuosimaksujen täyskatteellisuutta koskeva sääntely tulee voimaan 1.8.2026, mikä nostaa maksujen tasoa entisestään. Myös ammatillisille oppilaitoksille on tulossa lukuvuosimaksut EU- ja ETA-maiden ulkopuolisilta opiskelijoilta.

Kuten esityksessäkin todetaan, ehdotettava sääntely ei tuo mainittavaa muutosta nykyisiin käytäntöihin. Jo tällä hetkellä myönteisen jatko-oleskelulupapäätöksen esteenä on ulkomaalaislain mukaan tilapäistä enempi turvautuminen toimeentulotukeen. Jo nyt Maahanmuuttovirasto tekee rekisteritarkastuksia, ja tarkkailee ovatko opiskelijat hakeneet perustoimeentulotukea Kelalta. Jo nyt

siis lupa voidaan peruuttaa, jos opiskelijan toimeentulo ei ole turvattu. Maahanmuuttovirasto kuitenkin harkitsee ja kuulee ko. opiskelijaa ennen päätöksentekoa. Sivista katsoo, että Maahanmuuttovirastolla tulee olla harkintavaltaa myös jatkossakin.

Sivistan pitää esitystä ylimitoitettuna. Lähes 40 000 opiskelijan tarkkailuajossa on tullut esiin 333 tapausta, jotka ovat liittyneet toimeentulotuen käyttämisestä johtaneeseen oleskeluluvan päättämiseen. Kyseessä ei siis ole merkittävä ongelma, johon pitäisi vastata uudella lainsäädännöllä, sillä prosessi epäkohtiin puuttumiseksi on jo olemassa. Tiukkeneva lainsäädäntö voi kuitenkin heikentää maakuvaamme ja vetovoimaamme sekä johtaa hallinto-oikeuksien muutoksenhakujen ja työn lisääntymiseen.

Sivista pitää esitettyä lainsäädäntöä kohtuuttomana, jos oleskeluluvan uusimatta jättämisessä ei ole harkinnan ja kohtuullisuusarvioinnin näkökulmaa. Kansainväliselle opiskelijalle voi syntyä taloudellinen hätätilanne johtuen esimerkiksi lapsen sairastumisesta, rikoksen uhriksi joutumisesta tai rahan saamisen estymisestä kotimaasta sotatilan tai vastaavan ylivoimaisen esteen vuoksi. Näissä tilanteissa tarvitaan harkintaa. Sivista ehdottaa, että vähintäänkin esitetyn 12 §:n sanamuotoa muutetaan muotoon ”on peruutettava tai jätettävä uusimatta, ellei se ole kohtuutonta”.

Edellä esitetyn perusteella Sivistysala ry esittää, että ehdotuksesta luovutaan.

Tuovinen Paula
Sivistysala ry